

Övergripande NYCKELTAL FÖR GOTLAND

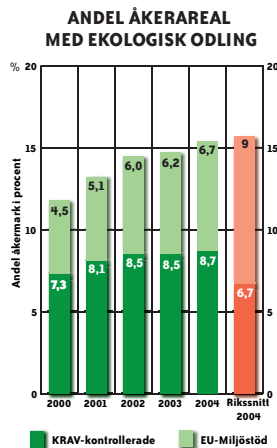

Diagram 1: Andel åkerareal med ekologisk odling

Av 85 900 ha odlingsareal på Gotland är idag 13 246 ha ekologiskt odlad mark, vilket utgör 15,4%. Av dessa är ca 7 480 ha KRAV-kontrollerade. Andelen ekologiskt odlad mark i Sverige uppgick under 2004 till ca 16% av den odlade arealen. Den andelen enbart utgörs av miljöstödd från EU kan i flera fall vara vall som inte odlas aktivt. Att jordbruket är ekologiskt innebär bland annat att odlingen sker utan tillsatser av konstgödsel och kemiska bekämpningsmedel.

(Källa: KRAV samt Länsstyrelsen på Gotland)

KVÄVEUTSLÄPP TILL ÖSTERSJÖN FRÅN GOTLANDS AVLOPPSANLÄGGNINGAR

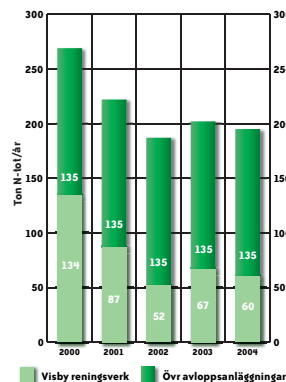

Diagram 2: Kväveutsläpp till Östersjön från Gotlands avloppsanläggningar

Uppgifterna för Visby reningsverk är direkta mätvärden. Visby reningsverk är Gotlands största reningsverk. Ca 10 000 fastigheter på Gotland har enskilda avlopp som inte är anslutna till kommunens VA-system, dessa fastigheter står för drygt 90 ton kväve per år. Dessutom tillkommer det ca. 40-45 ton kväve per år från mindre kommunala avloppsanläggningar. Sammantaget blir detta ett ungefärligt värde på minst 135 ton per år. De största kväveutsläppen till Östersjön kommer dock från markavrinning samt tillförsel från atmosfären.

Källa: Tekniska förvaltningen.

EKOKOMMUN GOTLAND I VÄRLDEN

Stort internationellt intresse för miljöarbetet

Under 2004 har Ekokommun Gotland haft besökare från bl a Ryssland, USA, Tyskland, Österrike, Luxemburg, Polen, Japan, Danmark och Finland. Media från England, Frankrike och Spanien har kontaktat kommunen. En artikel från nyhetsbyrå AFP om förnybar energi, miljöarbete och Ekosafaris på Gotland fick stor spridning och översattes till åtta språk. I oktober kom en journalist från den franska tidningen Liberation och gjorde en artikel om Ekokommun Gotland.

I augusti kom ett reportageteam från England hit för att göra ett tiosidigt bild- och textreportage om Ekokommun Gotland till ett helt nytt bildmagasin.

Energiprojektet SOLLET (sol- och pelletsvärme), ett EU-projekt där kommun och näringsliv på Gotland samarbetar, pågår för fullt. Under 2004 har bland annat ett internationellt projektmöte hållits på Toftagården. Flera Gotlandsprojekt finns med i den film om förnybar energi på öar i Europa som producerades inom ramen för ett danskt EU-projekt. Gråboskolan har haft besök av japanska lärare som praktiskt deltagit i undervisningen. Kommunen bjöds in till en finländsk kommun för att berätta om gotländska energi-projekt. När kyrkorna i Östersjöområdet hade miljöseminarium på Gotland genomfördes flera miljöstudiebesök. Ekokommun Gotland deltog i den internationella EUBART-konferensen om lågenergibyggnader där Almedalsbiblioteket var i centrum. Till övrig internationell samverkan kan räknas två seminarier tillfällen med nätverket CoNet CZA (Coastal Zone Management and Local Agenda21) med ett möte i Finland och ett 3-dagars seminarium på Gotland.

Sol- och pelletsenergi på Gotland

Under året invigdes Toftagårdens nya solfångare som är en del i en kombinerad sol- och pelletsvärmeanläggning. Detta är den första hotell- och konferensanläggningen på Gotland som har satsat på en helhetslösning med förnyelsebar värme. Solvärme är ett intressant alternativ för turistföretag som har behov av varmvatten när solen strålar som bäst. Förhoppningen är nu att fler verksamheter inom turistnäringen ska följa efter. Toftagården ingår i SOLLET-projektet. Den 14-16 oktober genomfördes en tre dagars solfångar- och pelletskampanj på Gotland. Kampanjen hölls i Slite, Hemse och på Toftagården. Det kom cirka 500 besökare och årets satsning på solvärme skapade stort intresse på Toftagården. Sol- och pelletsvärme prövas och utvärderas i större skala på demonstrationsanläggningarna Tingsbrogårdens äldreboende och Toftagården.

Biogas på Gotland

Lövsta har under året med stöd från Ekogruppen och tillsammans med biogasföreningen bedrivit ett utvecklingsprojekt för gårdsbaserad biogas. Gotlands drivmedelsförsörjning skulle till stor del kunna ske med lokalt producerad biogas, där lantbrukets restprodukter skulle vara huvudråvaran. Investeringen i ny infrastruktur kan däremot inte ske enbart hos lantbruket. Intresse för biogas som drivmedel finns lokalt inom transport-

AVFALLSHANtering PÅ GOTLAND

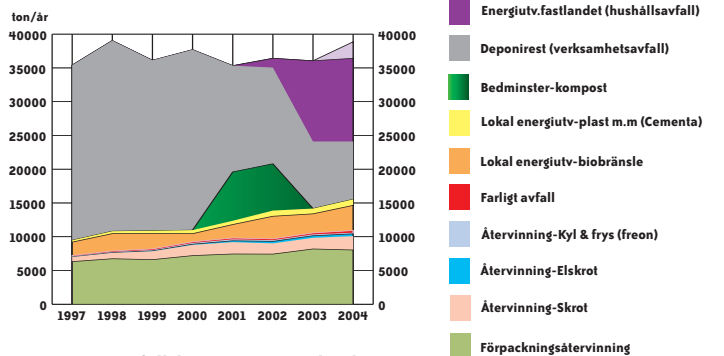

Diagram 3: Avfallshandling på Gotland

Diagrammet visar hur insamlingen av återvinningsbart avfall ökar hela tiden på Gotland. Sedan 2001 har andelen hushållsavfall som skickats till fastlandet och förbränning ökat något. Mängden deponerat avfall har minskat och består numera av bara av verksamhetsavfall. Den viktiga insamlingen av farligt avfall ökar ännu, eftersom andelen är så liten märks den knappt i diagrammet. (röd markering) Källa: Tekniska förvaltningen.

INSAMLING AV FÖRPACKNINGAR PER PERSON OCH ÅR FRÅN HUSHÄLLEN PÅ GOTLAND

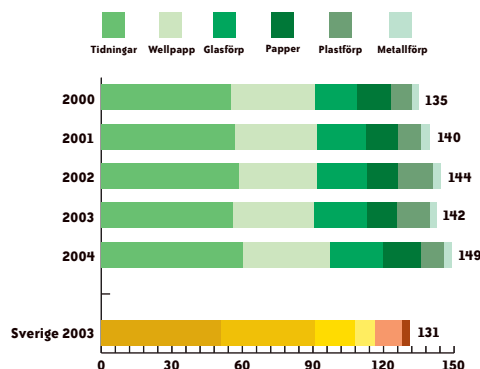
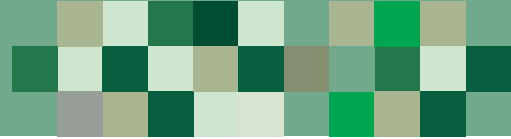

Diagram 4: Insamling av förpackningar per person och år från hushållen på Gotland

Diagrammet visar insamlade mängder förpackningar i kg per person och år från de gotländska hushållen. De gotländska hushållen är bra på källsortering och mängderna material ökar varje år. Av den totala mängden hushållsavfall per person (260 kg) utgörs mängden insamlade förpackningar av ca 150 kg. Det gotländska hushållet sorterar mer förpackningar än det genomsnittliga hushållet på fastlandet. Källa: Tekniska förvaltningen och REPA (Förpackningsinsamlingen)

sektorn. I dagsläget är biogasinvesteringen möjlig att räkna hem för de lantbruksföretag som själva har användning för en stor del av energin i gasen.

Avfall och källsortering

Under året har avfallet åter fått stor plats på löpsedlarna. Avfallstransporter till fastlandet eller förbränning på Gotland är frågan som orsakat mycket debatt. En politisk ambition är att avfallet ska kunna omhändertas lokalt på Gotland. Under 2005 kommer fullmäktige att besluta om vilken avfallsbehandling kommunen ska välja. Avfall och källsortering är och förblir tätt förknippat med vår strävan att bli en Ekokommun värd namnet. Trots de problembilder som finns blir gotlänningarna hela tiden bättre på att källsortera och minska mängden osorterat avfall från hushållen, en sanning som ofta hamnar i skuggan av de stora rubrikerna.

Lokala företagsnätverk med miljöprofil

Företagsgruppen EcoInsight på Gotland utvecklar och visar upp sitt arbete för miljö och hållbar utveckling, flera besöksmål finns även inom de kommunala verksamheterna.

EcoInsight och Produkt Gotland var representerade på två miljöseminarier i Tokyo. En broschyr på japanska om miljöarbetet på Gotland togs fram i samarbete med Ekogruppen. Målet med EcoInsight är att skapa en kommersiellt gångbar nisch inom besöksnäringen.

Byggsektorns kretsloppsråd har åter startats på Gotland. Initiativet har tagits från branschen i samarbete med kommunen. Det första seminarietillfället drog ett 40-tal företagare kring temat byggavfall och avfallsagstiftning.

Årets informationsdagar för allmänheten

Den 5 juni firades FN:s Världsmiljödag vid Östercentrum. Miljörådet var arrangör för ett samarbetsprojekt mellan miljöorganisationer, Högskolan, Gotland Ring, FN-gruppen och kommunen. Besökare deltog ibland annat i tipspromenad, blomstervandring, utställning om oljesanering och ECodriving.

Den 28 november hölls den årliga Ekodagen på Högskolan. Årets teman var klimatutvecklingen med intressant föreläsning av SMHI samt en nulägesbeskrivning av en avfallsexpert kring hur slutlig avfallshantering bedrivs i Sverige. Ekodagen som i år hölls både på arbetstid och på kvällstid drog ca 100 intresserade besökare.

Oljeutsläpp i Östersjön

Problematiken med olja som drabbar Gotlands kuster fortsätter år efter år. Kommunens räddningstjänst genomförde tillsammans med flera olika insatsstyrkor ett bra saneringsarbete i samband med årets stora oljepåslag på stränderna. Frågan är hur den verkligt stora katastrofen kan förebyggas? Prognoserna visar ständigt ökade transporter av olja genom Östersjön.

Gotlands kommun har skrivit till miljöministern för att understryka behovet av att intensifiera det internationella arbetet för säkrare sjöfart i Österjön och med förslag på åtgärder för att skydda de gotländska kusterna. Nätverket Baltic Islands Network (B7) har tillsammans med regionerna i södra Östersjön antagit Trelleborgsdeklarationen som tar upp vikten av att förebygga oljekatastrofer i Östersjön. Oljeproblematiken är en mycket viktig fråga för Gotland. För att förhindra oljeskador måste frågan finnas med på dagordningen i många olika sammanhang för att kraftfulla och snabba åtgärder ska kunna genomföras i internationell samverkan när det väl händer.

Gotlands kommun som organisation

Dessa diagram visar energianvändningen i kommunens förvaltningar. Energianvändningen står för en stor del av samhällets negativa miljöpåverkan.

Miljökrav i upphandlingar, bättre styrning av energianvändningen och övergång från olja till biobränsle har gett bättre ekonomi och bättre miljö. Kommunen som stor aktör och föregångare kan bidra till att ny teknik sprids på Gotland. Byte från olja till pelletsvärme är ett exempel.

ANDEL FÖRNYELSEBAR EL SAMT FÖRNYELSEBAR OCH ÅTERVUNNEN VÄRME TILL KOMMUNENS FÖRVALTNINGAR

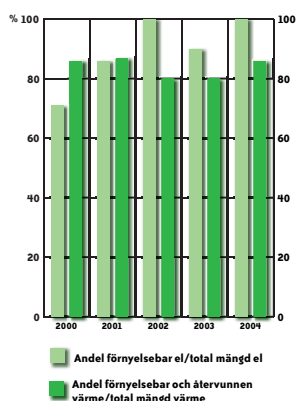

Diagram 5: Andelen förnyelsebar el samt förnyelsebar och återvunnen värme till kommunens förvaltningar.

Andelen förnyelsebar och återvunnen energi i kommunens värmesystem uppgick till 86,3 % under 2004. Från och med 2004 var åter 100 % av elen till kommunens fastigheter inköpt som miljömärkt med "BRA MILJÖVAL". Till återvunnen värmeenergi räknas spillvärme från Cementa och deponigas från Visby avfallsdeponi.

(Källa: Gotlands kommun och GEAB)

KOLDIOXIDUTSLÄPP FRÅN FOSSILA BRÄNSLEN I KOMMUNENS FÖRVALTNINGAR

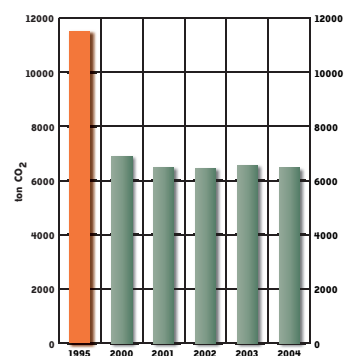

Diagram 6: Koldioxidutsläpp från fossila bränslen i kommunens förvaltningar.

Utsläppen av koldioxid från kommunens verksamhet har minskat. Minskningen beror mest på ökad användning av biobränslen i fjärrvärmeproduktionen. En minskad oljeeldning, mer pelletsvärme samt en ökad användning av bränslesnåla leasingbilar bidrar också. Mellan åren 1998-2004 har mängden inköpt eldningsolja till tekniska förvaltningens fastigheter minskat från ca. 1600 m³ - 550 m³ per år. Diagrammet visar förvaltningarnas årliga utsläpp av koldioxid från fossila bränslen i ton CO₂ per år jämfört med startåret 1995 (11 500 ton), (Källa: Gotlands kommun och GEAB)

ANVÄNDNING AV EL- OCH VÄRME PÅ FÖRVALTNINGARNA

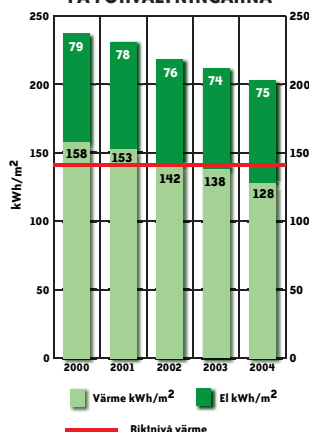

Diagram 7: Användning av el och värme på förvaltningarna

El- och värmeanvändningen i förvaltningarnas lokaler fortsätter att minska. Fastighetsavdelningens nya övergripande effektmål för maximal värme- och elanvändning är 140 respektive 70 kWh/m² år. Högre värden kan förklaras med sämre byggnader eller dåliga styr- och reglerrutiner. Minskningen av värme beror på målinriktade åtgärder i fastighetsdriften. Elen har minskat något men här finns mer att göra. Diagrammet visar värme- och elförbrukning per kvadratmeter och år i kommunens fastigheter. Värdena är graddagskorrigerade för att inte väderleken ska påverka resultatet.

(Källa: Tekniska förvaltningen)